
OBSAH

ÚVOD	13
MASTNÉ KYSELINY	15
Biosynthesa mastných kyselin	19
Karbonylasy acetylkoenzymu A	21
Kondensace acetyl-CoA s malonyl-CoA	23
Sestavení molekuly R.COOH	26
Mechanismus matricového sestavení	26
Sestavovací mechanismus běžícího pásu	32
Regulace biosynthesy na molekulární úrovni	32
Kontrola biosynthesy kyseliny palmitové na enzymatické úrovni	33
Nasyčené mastné kyseliny	34
Nasyčené mastné kyseliny rozvětvené	36
Nenasycené mastné kyseliny monoenové	43
Monoenové kyseliny s dvojnou vazbou na C _{n-9}	48
Cyklopropenylové a cyklopropylové deriváty	50
Kyseliny obsahující dvojnou vazbu na C ₆	51
Cyklické kyseliny monoenové	51
Další monoenové mastné kyseliny	52
Polyenové mastné kyseliny	53
Polyenové kyseliny řady ω6	55
Polyenové kyseliny řady ω3	61
Polyenové kyseliny řady ω9	62
Další polyenové kyseliny s nenasyčenou vazbou na C ₉	63
Hydroxykyseliny	64
Některé nezvyklé mastné kyseliny rostlinných lipidů	67
Polyenové kyseliny živočišného původu	68
Mastné kyseliny s lichým počtem uhlíků	69
Metabolismus mastných kyselin	71
Desaturace mastných kyselin	71

Vzájemné vztahy jednotlivých polyenových kyselin	76
Prostaglandiny	81
Synthesa mastných kyselin	82
Oxidace mastných kyselin	83
β -Oxidace	83
Metabolismus propionátu	84
Vliv karnitinu na oxidaci mastných kyselin	85
Oxidace nenasyčených mastných kyselin	86
α -Oxidace	86
ω -Oxidace	87
Metabolismus rozvětvených mastných kyselin	87
Refsumova choroba	88

ESTERY MASTNÝCH KYSELIN 101

Triglyceridy	101
Stereospecifická syntéza triglyceridů	103
Nestereospecifická syntéza triglyceridů (přímá acylace)	105
Struktura triglyceridů	106
Složení přirozených triglyceridů	108
Triglyceridy rostlinného původu	112
Živočišné triglyceridy	112
Triglyceridy mléka	115
Odbourávání triglyceridů	116
Pankreatická lipasa	117
Lipasa regulovaná hormonálně	117
Lipoproteinová lipasa	118
Monoglyceridová lipasa	118
Poheparinová esterasa	118
Diolové lipidy	119
Glycerofosfolipidy	119
Fosfatidylcholin	120
Biosyntéza fosfatidylcholinu	122
Odbourávání fosfatidylcholinu	124
Fosfolipasa A	125
Poheparinová fosfolipasa lidského séra	126
Fosfolipasa B	126
Acyltransferasa lecithin:cholesterol	127
Lysofosfatidylcholin	127
Lysofosfolipasa	128
Acylace lysolecithinů	128
Acyltransferasa acyl-CoA:lysolecithin	129
Fosfolipasa C	129
Fosfolipasa D	129

Fosfatidylethanolamin	130
Odbourávání fosfatidylethanolaminu	131
Přeměna fosfatidylethanolaminu na lecithin	131
Fosfatidylserin	131
Fosfatidylinositol	132
Odbourávání fosfatidylinositolu	132
Biosynthesa fosfatidylinositolů	133
Polyfosfoinositidy	133
Odbourávání polyfosfoinositidů	134
Kyselina fosfatidová	134
Fosfohydrolasa kyseliny fosfatidové	135
Fosfatidylglycerol	136
<i>O</i> -Estery aminokyselin a fosfatidylglycerolu	137
Difosfatidylglycerol	138
Plasmalogeny	138
Diestery alkenyletherů glycerolu	139
Plasmalogenové fosfatidy	140
Enzymatická hydrolysa plasmalogenů	140
Metabolismus plasmalogenů	141
Vyšší aldehydy	144
Sfingolipidy	144
Sfingomyeliny	145
Biosynthesa sfingomyelinů	146
Sfingomyelinasa	146
Cerebrosidy	147
Biosynthesa cerebrosidů	149
Sulfatidy	150
Ceramidoligosacharidy	151
Glykolipidy obsahující hexosamin	152
Globosid	152
Gangliosidy	153
Biosynthesa gangliosidů	154
Fytoglykolipidy	155
Fytoglykolipidy obsahující glycerol	155
Glykosylglyceridy	155
Fytoglykolipidy obsahující fytosfingosin	156
Glykolipidy mikroorganismů	156
Vyšší alifatické alkoholy	157
Estery cholesterolu	158
Biosynthesa cholesterolu	159
Esterifikace cholesterolu	161
Esterifikace cholesterolu ve střevě	161
Pankreatická cholesterolesterasa	162

Esterifikace cholesterolu v játrech	162
Jaterní cholesterolesterasa	163
Esterifikace cholesterolu v plasmě	164
Acyltransferasa lecithin:cholesterol	165
Familiární nedostatek plasmatické acyltransferasy lecithin:cholesterol	166
Složení plasmatických esterů cholesterolu	166
Degradace cholesterolu	168
Methylestery a ethylestery mastných kyselin	171
VSTŘEBÁVÁNÍ LIPIDŮ VE STŘEVĚ	189
Lipolytická fáze vstřebávání triglyceridů	191
Průnik micelárního lipidu do enterocyту	192
Pinocytosa	193
Resynthesa triglyceridů	193
Acylace 2-monoglyceridu	193
Acylace glycerol-3-fosfátu	194
Původ glycerol-3-fosfátu	196
Glycerokinasa.	196
Vstřebávání triglyceridů s krátkým a středním řetězcem	198
Chylomikra	199
Morfologický obraz vstřebávání triglyceridů	201
Kongenitální abetalipoproteinémie.	204
Vstřebávání fosfolipidů	206
Vstřebávání cholesterolu	207
Redistribuce mastných kyselin během vstřebávání lipidů	208
UKLÁDÁNÍ LIPIDŮ V TUKOVÉ TKÁNI A JEJICH MOBILISACE	217
Tuková tkáň	217
Struktura adipocyту a jeho funkce	218
Vstup lipidu do adipocyту	219
Výstup lipidu z adipocyту	220
Hnědá tuková tkáň	225
Funkce hnědé tukové tkáně	226
Lipogenese v tukové tkáni	227
Glykogen v tukové tkáni	227
Enzymy syntesy glykogenu v tukové tkáni	230
Hexokinasa.	230
Fosfoglukomutasa	230
UDPG-pyrofosforylase	230
Enzymy odbourávání glykogenu v tukové tkáni	230
Uskladňování plasmatických mastných kyselin do tukové tkáně	234

Mobilisace lipidů	238
Lipasa regulovaná hormonálně	238
Monoglyceridová lipasa	241
Hormonální regulace lipolysy	241
Adipokinetické hormony	243
Adipokinetické hormony hypofysy	244
Růstový hormon	244
Kortikotropin	245
Intermediny	246
Peptid I a peptid II (frakce H)	246
Thyreotropin	246
Melanocytový hormon	246
Oxytocin	246
Glukagon	247
Lipomobilizační faktor FMS	247
Insulin	248
Prostaglandiny	248
Adipokinetický účinek sympatiku	250
TRANSPORT LIPIDŮ V KREVNÍ PLASMĚ	263
Frakcionace lipoproteinů v ultracentrifuze	264
Chylomikra v lymfě	268
Chylomikra v krevním oběhu	269
Metabolismus fosfolipidů a cholesterolu chylomiker	271
Lipoproteiny o velmi nízké hustotě	272
Morfologický obraz synthesy VLDL v játrech	274
Transportní úloha VLDL	275
Lipoproteiny o nízké hustotě	276
Lipoproteiny o vysoké hustotě	277
Analfalipoproteinémie	277
Volné mastné kyseliny	277
Sekundární chylomikra	281
Úloha jater	283
PLYNOVÁ CHROMATOGRRAFIE	
A HMOTOVÁ SPEKTROMETRIE (Ing. Přemysl Mareš*)	293
Plynová chromatografie	293
Historický vývoj	293
Princip plynové chromatografie	294
Zakotvené fáze	296

*) Vědecké pracoviště pro gastroenterologii I, fakulta všeobecného lékařství Karlovy university v Praze (přednosta prof. MUDr. M. Fučík).

Nosiče	296
Nosné plyny	296
Chromatografické kolony	296
Detektory	298
Pomocná zařízení	298
Příprava náplně a plnění kolon	299
Kvalitativní analýza	301
Kvantitativní vyhodnocování	304
Aplikace plynové chromatografie při analýze některých lipidů	305
Sloupcová chromatografie	307
Tenkovrstevná chromatografie	307
Transesterifikace	308
Automatisace vyhodnocování spekter	308
Volba analytických podmínek pro estery mastných kyselin	313
Analýza triglyceridů	322
Analýza ostatních lipidů	325
Preparativní chromatografie	326
Hmotová spektrometrie	327
Rejstřík	337